

ISLANDIAKO SISTEMA KOMUNIKATIBOA (RUV)

Logi Bergmann Eiösson

euskarazko **kazetaritzaren** I. kongresua

1.- ISLANDIARA HURBILTZEKO ASMOZ

Lehenik eta behin, Islandiaren ezaugarri nagusien berri eman nahi nizueke; zertaz ari garen ikusteko lagungarri izango zaizuen irudi bat erakutsi. Hala ohartuko zarete hainbat gauza komun baditugun arren, ezin alderatuzkoak direla gure bi herrialde hauek.

Islandia 103.000 km²-ko uharte bat da (39,756 milia koadrokoa), eta itsas mailatik 500 m-ko batez besteko altuera du. Herrialdearen eremuaren %11 baino gehiago glaziarrek estalita dago; horien artean bereziki aipatzekoa da Vatnajökull deritzona, Europako handiena.

Islandiako lehen kolonoa norvegiarra zen, itxura batean; Ingolfur Arnarson hain zuzen, herrialdera 874an iritsia. Gaur egun hiriburua dagoen tokian hartu zuen bizitokia, eta berak eman zion Reykjavik izena, gaurko hiriburuarena alegia. Handik mende erdira, hau da 930ean, garai batean Islandiako parlamentu izan zena, "Althing" delakoa, sortu zuten; horixe da munduko parlamentu zaharrenetakoa. Bilerak Thingvellir-en egiten zituzten.

Islandian bizitzen jarri ziren norvegiarrak paganoak ziren jatorriz, baina 1000. urtean kristautasuna hartu zuten, legez, erlijio gisa. Hori egin zuen munduko lehen herrialdea da Islandia.

XIV. mendearen amaieran, Danimarkako erregeak eskuratu zuen Islandiako agintea. Islandiarrek, ordea, ez zuten onartu daniar agintearekiko mendekotasunik, eta gogor borrokatu ziren independentziaren alde. Islandiako estatuak burujabetasuna eskuratu zuen 1918an, baina Danimarkako erregearen eskumenean jarraitu zuen, harik eta 1944ko ekainaren 17an Islandiako Errepublika sortu eta islandiarrek erabateko independentzia berreskuratu zuten arte.

Harrezkero, egun horretan ospatzen da Islandiaren Nazio Independentziaren Eguna.

Esan dugunez, Islandia uharte bat da eta, horren ondorioz, bakartuta dago. Hurbileneko lurraldeak Groenlandia eta Feroe Uharteak dira; Islandiatik ehunka kilometro batzuetara daude, Eskoziatik 800 kilometro baino gehiagora.

Ekonomia arrantzan oinarritua da; izan ere, arrainak dira herrialdearen baliabide oparoena eta itsasoko gaiek hartzen dute esportatzen den guztiaren ia %60.

2.- HIKUNTZA

Herrialdeak milioi laurden biztanle baino zertxobait gehiago ditu, eta horien erdia hiriburuan, Reykjaviken, eta haren inguruko hegomendebaldeko hirietan bizi dira. Barneko mendialdean ez da inor bizi, ezin du inork bizi, eta herrigune gehienak kostaldean daude.

Norvegiarrak IX. mendean iritsi ziren Islandiara eta, tradizioaren arabera, Ingolfur Arnarson norvegiar bikingoa izan zen Islandiako lehen biztanlea, gaur egun Reykjavik dagoen tokian bizi izan zena. Bikingoek eramandako hizkuntza hitz egiten dute oraindik islandiarrek, nahiz eta islandiera modernoan hainbat aldaketa egin dituzten ahoskerari eta, jakina, hiztegiari dagokienez. Islandia da, halaber, beste Norse tradizio baten jarraitzaile bakarra, hain zuzen, abizenak erabili ordez patronimikoak erabiltzeko tradizioaren jarraitzaile bakarra; islandiar izen kristauari aitaren izena eta -son edo -dottir

atzikia eransten zaio, adibidez Guðrun Petursdottir (Guðrun, Peturren alaba). Familia bereko kideek askotariko "abizenak" izan ditzakete, beraz, eta harrigarri gertatzen zaie hori atzerritarrei! Islandiako telefono aurkibidean, esaterako, L letran aurkituko duzue nire izena, Logiri dagokionez, eta ez E letran, Eiössemi legokiokeen moduan.

Islandiera hizkuntza indoeuroparren familiako germaniar taldeko iparraldeko adarraren barruan dago, eta feroera eta norvegiera ditu hurbileneko hizkuntzak.

3.- EGUNGO EGOERA

Gaur egun 300.000 hiztun inguru ditu islandierak, horietako gehienak Islandian bertan. Islandiera da Islandiako Errepublikako hizkuntza ofizial bakarra, eta herrialdeko biztanle guztien %2,6 bakarrik dira islandiarra ez den beste etnia edo naziotasun bateko kide (gutxiengo handiena poloniarrena da, 1.100 biztanlez osatua). Atzerrian bizi diren islandiarrei dagokienez, berriz, 20.000 inguru dira, eta erdia, gutxi gorabehera, Iparraldeko herrialdeetan daude kokatuta: Danimarka, Norvegia eta Suedian.

Islandierazko testurik zaharrenak K.o. 1100. urte inguruan idatziak dira, baina data hori baino hainbat mende lehenagotik zetorren ahozko literaturan oinarrituak dira gehienak. Hala ere, eta mendeen joanean islandierazko literaturan aldaketa gutxi izan direnez, islandiar gehienek zailtasun handirik gabe uler ditzakete testu horiek gaur egun. Material horretan hainbat testu aipagarri daude, Saga eta Edda ospetsuez gainera: zientzia ere egin zen islandieraz (hau da, ez soilik latinez), parte batean bada ere, XII. mendetik aurrera; garrantzi handiko lege liburu bat dago, XIII. mendekoa; eta Bibliaren

islandierazko itzulpena XVI. mendean argitaratu zuten. XVI eta XVIII. mendeen artean, danierak eta behe-germanierak eragin handia izan zuten funtzionarioen hiztegian eta idazketan, baina ez zen halako kutsurik sumatu herri xehearen hizkuntzan. Pizkundearekin eta nazio erromantizismoarekin batera, XVIII. mendetik aurrera, islandierak garapen ikusgarria izan zuen eta nabarmen sendotu zen.

Islandiako hizkuntza politika modernoek honako bi ardatz nagusi hauek izan dituzte: batetik, hizkuntzari bizirik iraunaraztea, hizkuntzaren berezko formei eta hiztegiari eustea; eta bestetik, islandiera modernoaren garapena sustatzea, hau da, hitz berriak sortzea, hizkuntza garai modernoetara egokitu ahal izateko.

Hizkuntza ez da komunikazio praktikorako edo informaziorako tresna soil bat; orobat da kultura ondarea transmititzeko bide bat, belaunaldien arteko zubia eta adierazpen artistikorako tresna bat. Eta, hain zuzen ere, islandiarrek literatura dute altxor nazional preziatuenetakoa, hizkuntzaren eta literaturaren bidez gorde dute beste herri batzuek beren eskulturen, eraikinen eta arkeologia aurkikuntzen bidez gorde dutena.

Islandiarrek islandieraz hitz egiten dutenez, islandiera erabiltzen dutenez, hizkuntza horixe da gizartearen komunikazio tresna nagusia, idatzizkoa nahiz ahozkoa, hasi eguneroko elkarrizketa arruntetatik eta eztabaida espezializatueta: zientzia eta teknologia, komunikazioa eta informazioaren teknologiak, hedabideak eta negozioak, eta abar. Islandiako gizartea konplexua da, gaur egun, jakina, eta teknologia eta industria berriak aurreko garaietakoaren oso bestelako agertoki berri baterako hitz berriak eskatzen ari dira.

Hizkuntzaren iraupenari begira, funtsezko eragilea da erabilera arloena. Kultura jarduera eta jendaurreko agerraldi ahalik eta gehienetan norberak bere ama hizkuntza erabili ahal izatea da

helburua. Izan ere, hizkuntza gizarteko esparru guztietan erabiltzen dela ikusita oharuko dira hiztunak beren ama hizkuntzarekin arazorik gabe molda daitezkeela gizarte moderno batean, eta ez dutela izango beste hizkuntza batera, adibidez ingelesa, jotzeko beharrik, zientzia modernoez, teknologiez edo negozioez aritzeko.

Hizkuntza lantzeko eta biziberritzeko ahaleginak, ordea, etengabe hitz eta esapide berriak sortzea eskatzen du. Jakina, jarduera modernoan esparru guztietan norberaren hizkuntza erabili ahal izateko, ezinbestekoa da hiztegi aberatsa edukitzea.

4.- EBOLUZIOA

Azken 200 urteotan, gutxi gorabehera, islandieraren hiztegia izugarri zabaldu da, batez ere hizkuntzak lehendik bazituen hitzen osagaiak konbinatuz sortutako hitzei esker. Metodo linguistiko erabilienak hitz elkarketa eta eratorpena izan dira. Eta horrez gainera, ugariak dira esanahi zaharrari esanahi berria erantsi zaien hitz zaharrak. Azkenik, hitz arrotz batzuk ere sartu dira, mailegu gisa, islandieran, baina ez da joera nagusia, inola ere. Gainera, hitz horiek hainbat asimilazio maila igaro dituzte –fonologikoa, ortografikoa eta morfologikoa–, islandiera inflexio hizkuntza delako¹.

Jendeak, oro har, ulertzen ditu hitz tekniko berriak, hain zuzen ere, hitz horien osagaiak ulertzen dituztelako. Zailagoa da, adituen arabera, hitz arrotzak (maileguak) hizkuntza batean txertatzea. Horregatik, islandieraz, *psychiatry* "nazioarteko" izena hartu ordez, *geðlæknisfræði* hitza sortu da, islandierazko *adimena*, *medikua* eta *zientzia* hitzetatik sortutako neologismo bat eratu da. Hala, zure ama

¹ Icelandic Language Instituteko Ari Pall Kristinssonek emandako informazioa.

hizkuntza islandiera bada, erraz antzemango diozu *geðlæknisfræði* hitzaren esanahiari, hitz hori aurretik inoiz entzun gabe bazenuen ere, eta berehala igarriko diozu "pertsonearen adimenaz diharduen medikuntza" izango dela. Eta horixe da, hain zuzen ere, *psychiatry* edo antzeko hitzek beste hizkuntza batzuetan duten esanahia. Islandieraren hiztegia osatzeko aukeratutako bideak, alegia jatorriz hizkuntza horretakoak diren hitzetatik abiatuta hitz berriak sortzeak, aukera ematen die islandieraren hiztun gehienei hainbat arlotako adituen eta jakintsuen hitzak ulertzeko. Aldiz, islandiar hiztun batek lehen aldiz *psychiatry* moduko hitz bat entzutean, baita fonologikoa islandieraren hots sistemari egokituta bada ere, hiztegian begiratu beharko luke, delako hitza ez duelako era automatikoan bere ama hizkuntzaz duen ezagutzarekin lotzen. Islandiako hizkuntza politikak hartutako bide hori demokraziarako, oro har, eta gizartean hainbat ezagutza zabaltzeko oso baliagarria izan den ustea dago.

Baditugu beste hainbat adibide. Adibidez, *telephone (simi)*, *monitor (skjar)*, *television (sjonvarp)* eta *radio (utvarp)* hitzak. Islandierazko antzinako hitzetan oinarrituak dira guztiak, eta ez hizkuntza gehienetan erabili dituzten nazioarteko osagaiez osatuak.

Era berean, Islandia da golfean, esaterako, *birdie*, *bogie*, *green* eta *driver* nazioarteko hitzak erabiltzen ez dituen herrialde bakarra, nik dakidanez. Horiek adierazteko hitz bakarrak zeuden lehen, baina azken bost urteetatik hona edo, pixkanaka aldatzen ari da egoera.

Islandiar askok dihardute hitz berriak sortzen, gauza eta kontzeptu berriak adierazteko, beharraren arabera. Inportatzaile eta saltzaileek, adibidez, salgai berriak izendatzeko hitzak aurkitzeko erronkari aurre egin behar izaten diote sarritan, eta kasu askotan hartu ohi dute hitz arrotzen (oro har, ingelesezko hitzen) ordez islandierazko ordainak emateko bidea. Itzultzaile asko dabilta,

halaber, islandierazko ordainak aurkitu eta zabaltzeko lanean buru-belarri murgilduta. Baita hedabideetako kazetariak ere. Arlo askotako terminologiez diharduten 30 batzorde baino gehiago ari dira lanean; zientzietan, teknologian, negozioetan eta kulturaren beste hainbat arlotan hiztegia osatzen. Bakoitza bere esparruan, eta, gehienak, musu truk.

Termino berriak bizkor zabaltzeko bide asko daude, adibidez idatzizko era guztietako itzulpenak, testu liburuak, azalpen teknikoak, era askotako erabilera jarraibideak, telebistako azpidatziak eta egunkari, aldizkari, telebista eta irratiko iragarkiak, eta Internet. Orobat zabaltzen dira ahoz, elkarte profesionalen txosten eta buletinen bidez, eta, jakina, paperean nahiz Interneten argitaratutako agerkari terminologikoen bidez.

Islandiera garai modernoetara egokitzeko islandierazko hitzetatik eta hitzen osagaietatik hitz berriak sortzeko arrazoia ez da soilik islandiarrek beren hizkuntzari eusteko eta hizkuntza hori garatzeko duten nahia. Bada beste arrazoi bat ere, demokrazia sendotzeko eta gizartearen ezagutza maila zabaltzeko aukera ematen duela, bertako hizkuntzako neologismo horiek eskaintzen duten gardentasun semantikoaren bidez.

Politika horren kontrako argudio garbia izan daiteke, bide horri helduz gero, terminoak eta kontzeptuak behin ikasi ordez, bi aldiz ikasi behar izatea; ama hizkuntzan lehenik eta nazioarteko terminologia deritzonengan bigarrenik alegia. Kontua ez da hain sinplea, ordea. Hasteko, hizkuntzek beren ortografiaren, inflexioen eta ahoskeraren arabera egokitu behar izaten dituzte nazioarteko hitz horiek. Gainera, litekeena da nazioarteko deritzen hitzek ez izatea esanahi bera gizarte batean eta bestean, hizkuntza bera ez duten gizarteek ez dutelako kontzeptuaren alderdi bera nabarmentzen ohi, gizarte bakoitzaren

egoeraren eta historiaren arabera baizik. Eta horrek "lagun faltsu" deritzenen fenomenoaren arriskua ekar dezake. Azkenik, "etxeko" terminoak sortzeak, atzerriko hizkuntzak ikasteaz gainera –Islandian hezkuntza bikoitza deritzo horri–, denbora eta energia eskatzen du, eta aditu askok diote ahalegin horrek energia positibo handia dakarrela, lehendik ezarritako hainbat kontzeptu beste ikuspegi batzuetatik aztertzen eta ikuspegi kritiko batetik begiratzen ditugulako. Ama hizkuntzako hitz egokiak bilatuz edo sortuz ideia emankor eta originalak sor daitezke eta kontzeptu zaharrak berregokitu, eta oso baliagarria izan daiteke alderdi horretatik.

5.- TEKNOLOGIA BERRIAK

Lehen aipatu dut garrantzi handikoa dela hizkuntzak gizartean dituen erabilera arloen auzia. Islandian, berebiziko kezka dago, gaur egun, hizkuntza ingeniartzari buruz: informazioaren teknologiarik, hizkeraren ezagutzari eta abarri gero eta garrantzi gehiago ematen ari zaizkie zientzian eta enpresa arloan, eta hemendik urte edo hamarkada batzuetara hizkuntzekin zuzenean lan egingo duten tresna informatiko gero eta aurreratuagoak ikusiko digu. Islandia merkatu txikia izaki, Islandiako gobernuak bere gain hartu du arlo horretan duen erantzukizuna, eta bide horretan aurrera egiteko programa bat jarri du abian. Izan ere, badugu hiztegia, esan dudanez, baina hori ez da nahikoa; etorkizunean nagusiki merkatu handietara begirako tresnak eta baliabideak sortuko badira, litekeena da islandierarentzako euskarri tekniko eta irtenbide espezifikorik ez asmatzea. Edonola ere, dagoeneko lortu dugu merkatuan islandierazko karaktereak dituzten ordenagailuak eskuratzeko aukera bermatzea eta islandierazko

pertsona izenak islandiar tradizioaren arabera interpretatzeko, ordenatzeko... gai diren ordenagailuak ekoiztea. Era berean, garrantzi handiko nazioarteko zenbait software ditugu itzulita; baina oraindik badago zer egin esparru horretan.

Informatikan hizkuntzak sartzea langintza korapilatsua izan daiteke, Islandiako historian luzaroan ikusi dugun baino gehiago, garrantzi handiko arloa delako (ezinbestekoa), ez delako periferikoa (ez da noizean behin erabiltzekoa, egunerokoa baizik) eta hizkuntzaren erabiltzaile guztiei dagokielako (ez aditu batzuei soilik).

Islandiako gobernuak hartu dituen hizkuntza politika eta neurriak bat datoz Europako Batzordearen politikarekin eta hizkuntza anitzeko Europa garatzeko asmoekin.

6.- ISLANDIAKO IRRATI-TELEBISTA (*RUV*)

Ríkisutvarpið RUV –Islandiako Irrati-telebista Zerbitzu Nazionala– irrati-telebista zerbitzu publikoa da, Islandiako estatuaren jabetzakoa. 1930ean hasi zen emititzen. *RUV* erakunde burujabea da, finantzabideei dagokienez, eta bere diru iturri nagusiak iragarkiak eta baimenak dira. *RUV*ren irabaziak irrati-telebista emanaldietarako soilik erabil daitezke. *RUV* erakundeak telebista kate bat eta bi irrati ditu, Islandia guztira iristen direnak. Horren osagarri, baditu eskualdekako irratsaioak, iparraldean, hegoaldean, mendebaldean eta ekialdean. Irrati-telebistaren Legearen arabera, *RUV*ren betebeharra da islandiera, Islandiako historia eta kultura ondarea sustatzea. Era berean, demokraziaren oinarritzko arauak, giza eskubideak, eta adierazpen eta iritzi askatasuna errespetatu behar ditu.

- ? *Channel 1* Musika klasikoa eta dokumentalak, eguneko 24 orduetan, zuzenean.
- ? *Channel 2* Pop musika eta eguneroko gaiak, eguneko 24 orduetan, zuzenean.

RUV garrantzi handiko erakundea da Islandiako bizitza kulturalan eta sekulako ahalegina egin du islandiera sustatzeko. Egunero dago hizkuntzari buruzko saioen bat (erabilera egokia, eragina, historia, etab.), eta hizkuntzarekiko kontzientzia sendoa dute. Albisteen eta eguneroko gaiari buruzko saioen testua zorrotz ikuskatzen dute, hizkuntzaren tradizioari behar bezala egokitzen zaiola egiaztatzeko. Ez ahoskera zuzena ote den egiaztatzeko. Ahozko hizkuntzan atzerriko eragina (ingelesarena, jakina) eragozteko baizik.

Harrigarria badirudi ere, *RUV*ren helburu kulturalaz hitz egin berri dudalarik, esan beharra dut egunean batez beste sortzen den material guztiaren erdia hizkuntza arrotzetan sortua dela, ingelesez nagusiki. Egoera are larriagoa da beste telebista kate batzuetan. Gainera, irratiko 2. katean (gazteek entzuten duten irratian), musikaren %70 ingelesez da. Eta ehuneko hori askoz ere handiagoa da kate pribatuetan; ingelesak %90erainoko tarte har dezake; salbuespen bakarra eguneko 24 orduetan islandiar musika emititzen duen katea da.

Telebistarako oso film islandiar gutxi egiten dira, baina egunero izaten dira bizimoduari, politikari eta abarri buruzko elkarrizketa saioak.

Islandian amerikar komedia, krimen eta drama sail bikainenak ikus ditzakezu. Horiek dira Islandiako telebistaren merkatuan borrokan dabilzan bost etheen artean lehia biziaren sortzen dutenak. Kate publikoak ere bide horri jarraitu dio, eta honako saio hauek ematen

ditu, besteak beste: *Sex and the city*, *That 70's show*, *West Wing* eta *Sopranos*. Bi kate pribatuk *Jay Leno*, *David Letterman* eta *Oprah* saioak eskaintzen ditu egunero. Harrigarria dirudi, baina saio horiek arrakasta handia dute islandiar ikusleen artean. Erdi mailako amerikarren bizimoduari interesgarri deritzote islandiarrek, nonbait. Era berean, islandiarrek Ameriketako Gabonak sarriago ikusi dituzte telebistan Islandiakoak bertakoak baino. Beste era batera esanda: amerikarren bizimodua beren bizimodua bezain hurbilekoa dute islandiarrek!

Bitxia irudi lezake halako egoera izanik islandieraren erabilera sustatzeko egiten ari garen lanaz jarduteak.

Urteetan batzuek esan izan dute, eta goian ikusitakoaren arabera, logikari jarraituz, zentzuzkoagoa litzatekeela islandiera alde batera utzi eta ingelesez soilik hitz egitea, kontuan hartuta herrialdea atzerriko merkataritzaren eta turismoaren morroi dela eta oso txikia dela gure hedabideetarako islandierazko materiala sortzeko, baita kate publikoetarako ere. Baina hori ez da inoiz serio hartu, eta ez da hartuko.

Gure inguruko herrialdeetan, gure burua alderatzeko hautatu ohi ditugun herrialdeetan, atzerriko saio guztiak bikoiztea erabaki dute. Hala, gauza arrunta da Mel Gibson eta Julia Roberts antzezleak alemanez, frantsesez edo italieraz hitz egiten entzutea. Baina ez da inoiz halakorik egin islandierarekin, eta ez dirudi egingo denik ere. Jendeak ez luke onartuko, kanpoko eragin horiek kezka sortu ordez, atzerriko hizkuntzak ikusteko aukera gisa hartu izan baitira. Islandiar hurrek hamar urte dituztenetik hitz egiten dute ingelesez. Handik urtebetera hasten dira ingelesa ikasten eskoletan. Horrek erakusten du amerikar ikuskizun eta filmek zenbateko eragina duten. Horren adibide da islandiar haur asko hasi arren daniera ikasten (hamar urte

dituztenetik hogeit urte bete arte) gutxi hartzen dutela daniar hizkuntzaren ezagutza sakonik. Danimarkara bidaiatzen dutenean, ingelesez hitz egiten dute askok, danieraz hitz egin ordez. Hedabideek sekulako eragina dute, beraz.

Batek pentsa lezake islandieraren egoerari buruzko eztabaida gehiegi egiten dela. Baina ez da hala. Daniarren mende egoteak ez zuen eragin handirik izan gure hizkuntzan, nahiz eta batzuek, XIX. mendearen hasieran, islandiera pixkanaka danieraren aldera lerratzen ari ote zen beldurra izan. Aipatzekoa da daniar aditu bat, Rasmus Christian Rask izenekoa, izan zela, hain zuzen, hori islandiarrei argi eta garbi adierazi ziena, eta islandierazko lehen gramatikako liburuetakoa argitaratu zuena. Hizkuntzalari trebea, egoerari buruzko ikuspegi garbia zuena, eta islandiera eta daniara, biak ezagutzen zituen.

Baina izan dira liskarrak. Adibidez, 60ko hamarraldian, telebista bakarra Reykjavik aldirietako hiri txiki batean, Keflavik izeneko herrian, Ameriketako armadak zuen basekoa zenean. Hiriburu inguruan ikusten zen kate hura eta, beraz, herrialdeko biztanleriaren zati handi batek amerikar telebista ikusten zuen. Gehienek gustukoa zuten arren, agintariek garbi ikusi zuten zenbait egin beharra zegoela eta telebista hari basetik kanpora emititzeko debekua ezarri zioten. Erabaki hura arrazoi linguistikoengatik hartu zuten edo ez, ezin esan nezake. Politikak kate haren eta emititzen zituen materialen kontra zeudenen jarrera itxuraldatuko zuen, agian, baina erabaki horren oinarrian zegoen logika ezer egin ezean hizkuntzari eragingo zion kaltearena izan zela esan zen.

Etxea adierazteko islandierazko hitza "heima" da. Inozoa esateko, berriz, "heimskur" erabiltzen da. "Etxe zuloan dagoena, eta, beraz, inguruan zer gertatzen den ez dakiena" esan nahi du hitz horrek. Gure pentsamoldea zertan den islatzeko adibide egokia da.

Horren alde egon ez arren, hobe izango dugu kontuan hartzea beti izango ditugula eragin arrotzak. Izan ere, Islandia herrialde txikia da, munduko gainerako herrialdeen mende dagoena. Gaueko gure albistegietan, berrien %40 dira Islandiatik kanpokoak. Munduan zer gertatzen den jakin beharra dugu (oso txikiak garelako) eta benetako interesa sortzen dute atzerriko gorabeherak. Atzerriko berri horietako gehienak Europatik datoz, baina Amerika gero eta tarte handiagoa hartzen ari da.

Hori guztia esanik, aitortu beharra daukat islandieraren kanpoko eraginari buruzko kontzientzia gero eta gehiago zabaltzen ari dela. Belaunaldi gazteak dira eragin horrek gehien ukitzen dituenak. Internet bidez nagusiki. Ezin ditugu ahaztu gauzak esaten diren bezala idazteko joera, ingelesezko slang-a eta hitz solteak. SMS mezuen bidez komunikatzeko gero eta joera handiagoa dago, eta ingelesezko gero eta hitz gehiago erabiltzen dituzte horretarako.

Imajinatzen zaila da gure hizkuntza hedabideetan erabiltzeko debekua ezarriko litzatekeen egoera. Hizkuntza da islandiar egiten gaituena. Mundu honetan, globalizazioa nagusi den honetan, islandieraz hitz egiteak bereizten gaitu gainerako jendeengandik. Egunkarietan ere egunero agertzen da hizkuntzaren erabilerari buruzko zerbait. Zer den zuzena eta zer okerra.

Nire katean ez dute kazetaririk hartzen alderdi garrantzizkoena islandieraren ezagutza duen azterketa bat gainditu gabe. Guretzat garrantzi gehiago du horrek eguneroko gaiez eta munduaren egoeraz duten ezagutza baino!

7.- ONDORIOAK

Hizkuntzari buruz eta hizkuntza babesteko eta gordetzeko egiten ari garen saioei buruz hitz egin dut. Baina garrantzizkoena ez da hori. Gaur egun, garrantzizkoagoa da islandiera zer den ikastea eta gure bizimoduari buruz dokumentatzen saiatzea. Garrantzizkoa da, alderdi horretatik, amerikar eraginaren gaineratik, gure ikus-entzuleei erakustea islandiar izateak zer esan nahi duen eta herrialde txiki honetako herritarrei ikusaraztea islandiar zerk egiten gaituen.

Kontua ez da, nire iritzian, gure burua bakartzea. Gure idazle handienetako batek, Halldor Kiljan Laxnesek –Literaturako Nobel saria eman zioten 1955ean–, behin esan zuen norberaren hizkuntza gordetzeko modurik onena beste hizkuntza batzuk ikastea zela. Horrela, beti jabetuko zara zer den hor sartzen ari den eta sartu behar ez lukeena; noiz den zerbait jatorrizkoa eta oraindik garabidean den islandieraren berezkoa, edo noiz den hitz edo esamolde arrotza, hiztunen ezjakintasunaren ondorioz hizkuntzan txertatzen ari dena. Luzaroan ez zaio horri erreparatu Islandian, eta hizkuntzaren garrantzia sekula ez da izan islandiarren lehentasunezko kezka. Ez dezagun ahanzi herrialde bat ez dela ezer hizkuntzarik gabe.